

ГОЛОВКО ОЛЬГА МИХАЙЛІВНА

старший викладач кафедри публічного права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

ШПАК КРИСТІНА ОЛЕГІВНА

студентка Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

МИКИТА АНГЕЛІНА АНДРІЇВНА

студентка Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ДИНАМІКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19: ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ТА КІБЕРНАСИЛЬСТВО

У статті досліджено негативну динаміку правопорушень під час пандемії COVID-19. Прикладами таких злочинів є кіберзлочинність та домашнє насильство. Визначено поняття домашнього кібернасильства, а також їх порівняння між собою за такими критеріями, як: мета, способи, форми, особи до яких здійснюється, латентність та місце поняття в системі норм чинного законодавства. Звертається увага на проблематику виникнення та вплив насильства на життєдіяльність людей. Дослідження зайвий раз підкреслює актуальність здійснення та забезпечення протидії проявам насильства та зазначає основні засоби запобігання насильства, відповідно до національного законодавства.

Ключові слова: кібернасильство, домашнє насильство, пандемія COVID-19, нормативно-правові акти.

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 впливає на різні сфери життєдіяльності суспільства, в тому числі й на криміногенні процеси. Умови, створені через карантинні обмеження, спричинили більше поширення певних категорій злочинів. Деякі вчені зазначають, що в Україні та, зокрема, у світі виділяють такі види злочинів пов'язаних з карантинними обмеженнями: шахрайство в Інтернеті, продаж неякісних товарів, розповсюдження неперевіреної та неправдивої інформації у мережі, спекуляція засобами медичного призначення; кіберзлочинність, спрямована на отримання та поширення (та/або шаантаж поширення задля отримання коштів) конфіденційної інформації про особу; обман з приводу неповних або неправдивих відомостей щодо онлайн роботи, зокрема відомості про заробітну платню та обсяг повноважень; злочини пов'язані зі збутом наркотичних засобів; домашнє насильство та експлуатація; крадіжки продуктів та інших засобів необхідності; автомобільні та квартирні крадіжки [6, с. 202].

Пропонуємо розглянути цю негативну динаміку на прикладах тих діянь, що проявляються у формі насильства, а саме кібернасильство та домашнє насильство. Кількість цих діянь особливо збільшилась в період пандемії через перехід багатьох працівників

на дистанційний формат роботи, а також спільне тривале перебування в одному приміщенні.

Зокрема, кіберзлочинці почали пристосовуватись, вчиняючи посягання на права інших осіб згідно з сучасними умовами, скориставшись:

- попитом населення на продукцію фармацевтичного призначення;
- підвищенням рівня інтернет-продажу;
- попитом на надання онлайн послуг в умовах карантину та інші.

За даними Начальника Поліції України Клименка І., загальний рівень злочинності знизився на 17%, зокрема: рівень крадіжокна 30%, грабежів на 33% [10]. Проте, шахрайство в Інтернеті набуває все більшого розмаху та збільшилось майже на 15% (зокрема, на засобах дезінфекції, швидких домашніх тестів на наявність вірусу COVID-19, масках) [6, с. 202].

Цілі даної роботи. Основним завданням цього дослідження є узагальнення теоретико-правових засад явищ кібернасильства та домашнього насильства. А також виявити основні особливості форм прояву цих видів насильства, співставити та порівняти дані види насильства та дослідити засоби запобігання та протидії цим правопорушенням у межах національного законодавства.

Об'єктом даного дослідження є поняття кібернасильство та домашнє начильство, форми та особливості їх проявів. Предметом дослідження є аналіз проблематики щодо засобів захисту та протидії даним правопорушенням.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням понять кібернасильства та домашнього насильства займалася велика кількість спеціалістів та науковців у галузі права в Україні. Серед таких вчених можемо назвати наступних: Аносова Ю.В. [6], Капур А. [6], Легенька М.М. [6], Лубенець І. [11], Найдьонова Л.А. [12], Ведернікова А.О. [8], Головка О.М. [9], Дудоров О.О. [10], Хавронюк М. І. [10], Філіпецька Д.С. [15], Фролова Н.В. [15], Новікова М.М. [13] та багато інших. Не зважаючи на різноманітну кількість досліджень, на нашу думку слід більш глибоко дослідити дане питання оскільки, по-перше, прояви кібернасильства та домашнього насильства значно збільшились саме під час пандемії COVID-19, по-друге, залишаються не вирішеними питання щодо забезпечення гарантій захисту від прояву даних правопорушень на рівні національного законодавства. Тому здійснення дослідження проблематики даного питання на сьогодні є актуальним в Україні.

Виклад основного матеріалу. З того часу, коли соціальні мережі стали невід'ємною частиною життя у суспільстві, поширився новий вид насильства – кібербулінг або кібернасильство. Слід зазначити, що майже у всіх наукових джерелах дані поняття визначають як тотожні. На сьогодні кількість злочинів, пов'язаних зі здійсненням цього типу насильства значно зросла. Особливо гостро ця проблема постала під час карантину в період пандемії COVID-19.

Так, за даними опитування станом на 2019 рік Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) більшість опитаних були жертвою онлайн-знущань. Згідно даного дослідження, кібербулінг найбільш поширений у соціальних мережах, зокрема у Facebook, Instagram і Twitter. Майже половина українців, вважає, що вирішувати проблему кібербулінгу має молодь. А також зазначають, що відповідальність повинна покладатися на державні органи, залучаючи школу, та інтернет-провайдерів [7].

Це дослідження зайвий раз підкреслює актуальність протидії проявам насильства, в тому числі, у кіберпросторі. На нашу думку, в межах даної теми слід виділити саме поняття «кібернасильство». Важливо зауважити, що на рівні національного законодавства не передбачено визначення поняття «кібернасильство». Лубенець І. зазначає, що кібернасильство – це систематичні умисні дії з боку особи або групи осіб (частіше підлітків) із використанням інформаційно-комунікаційних засобів, спрямовані про-

ти іншої особи (осіб), що характеризуються створенням ворожої, принизливої обстановки [11, с. 178]. Найдьонова Л. визначає поняття «кібернасильство» як новітню форму агресії, що передбачає жорстокі дії з метою принизити людину за допомогою використання інформаційно-комунікаційних засобів: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж [12, с. 2]. Таким чином, кібернасильство – це агресивні, навмисні дії, які здійснюються групою або окремою особою з метою приниження, залякування та цькування іншої особи за рахунок використання інформаційно-комунікаційних засобів.

Особливістю цього виду насильства є те, що воно являє собою певний симбіоз фізичного та психологічного насильства, що створює загрозу фізичному, психічному здоров'ю й навіть життю людини та проявляється у віртуальному просторі.

Кібернасильство характеризується високим рівнем латентності, тобто прихованості такого діяння, складності його виявлення та доведення. Однією з причин латентності є те, що дане явище може проявлятися у формі сарказму, іронії, провокативної поведінки, а отже майже неможливо відслідкувати причинно-наслідковий зв'язок між такою формою кібернасильства та негативними результатами його прояву.

Маючи спільні риси із традиційним невіртуальним насильством, можна виділити такі ознаки, що притаманні явищу кібернасильства:

- приниження людини, дошкуляння їй, провокування конфліктних ситуацій; дистанційність прояву агресії;

- здійснення психологічного тиску, можливо навіть терору, що в подальшому може призвести до суїцидів і смерті;

- системність характеру дій;

- застосування інформаційно-комунікаційних засобів: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж тощо [13, с.62].

Окрім того, науковцями зазначається, що кібернасильство має велику кількість різновидів: використання особистої інформації, анонімні погрози, переслідування (як елемент фізичного переслідування, шляхом розсилки повідомлень на електронну пошту чи телефон, збирання інформації про жертву, відстеження її переписки), тролінг (розміщення провокаційних повідомлень у мережі), хепі-слепінг (happy slapping) (насильство заради розваги, у тому числі знімання насильства на камеру для подальшого розповсюдження в мережі); сексуальні посягання тощо [8, с. 43].

На сьогодні у системі законодавства існує спеціальний закон, який прямо координує та встановлює

заходи щодо боротьби з кіберзлочинністю – Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII. Даний закон закріплює юридичну відповідальність за кіберзлочини, об'єктом яких можуть бути персональні дані, банківські рахунки, паролі та інша особиста інформація фізичних осіб. Однак, у даному законі та взагалі в законодавстві України жодним чином не висвітлено поняття «кібернасильство».

Важливо зауважити, що лише один із проявів кібернасильства отримав певне відображення в державній політиці у сфері запобігання та протидії булінгу. Він стосувався спеціальних суб'єктів, а саме - учасників освітнього процесу відповідно до ст. 173-4 Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [1]. Як зазначають Новіков М. М., Новікова М. М., «одразу виникає питання щодо суб'єктного складу даної норми, адже не є зрозумілим, чому потерпілими від даного виду правопорушень законодавець визначає лише учасників освітнього процесу». Вчені аргументують, що «відкіберцькування сьогоднішній день можуть потерпати й інші члени суспільства з безліччю соціальних ролей та правових статусів» [13, с. 62]. З цим твердженням можна погодитись частково, адже, поперше, стаття передбачає відповідальність не за кібербулінг, а за булінг в цілому, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій; по-друге, юридична відповідальність за булінг є новелою адміністративного законодавства, яка впроваджена саме з метою убезпечення найбільш вразливих суб'єктів від даного явища, тобто неповнолітніх та малолітніх осіб. Окрім цього, під охорону даної статті підпадають й інші учасники освітнього процесу саме тому, що таке негативне явище як булінг є найбільш поширеним в межах освітнього процесу. Окрім цього, з активним використанням дистанційної форми навчання через пандемію ризику кібербулінгу значно підвищились, а отже реакція законодавця на ці загрози є цілком виправданою. Втім, питання латентності даного діяння залишається відкритим. Так як і питання необхідності впровадження кримінальної відповідальності за даний вид делікту, адже вимірювання істотності завданої шкоди в таких категоріях злочинів є непростим завданням. Підкреслимо, що впровадження саме кримінальної відповідальності за кібербулінг має бути максимально синхронізоване з механізмом вимірювання завданої шкоди задля справедливого розмежування заходів адміністративно-правової та кримінально-правової репресії.

Досліджуючи кібернасильство як деструктивний інформаційний вплив, який вчиняється в кіберпрос-

торі, то варто погодитись з Головка О. М., що «звертається до емоційного, а не до раціонального світосприйняття, створює значні перепони для дослідження цього явища. Ще більше ситуація з аналізом інформаційної віктимізації ускладнюється внаслідок латентної віктимності даного явища, оскільки його наслідки можливо передбачити тільки на етапі, коли процес віктимізації вже безпосередньо діє на своїх жертв» [9, с. 51].

Повертаючись до ще однієї категорії правопорушень, що загострились під час пандемії, а саме – до домашнього насилля, варто зазначити, що загальну ситуацію в Україні певною мірою можна проілюструвати результатами останніх досліджень у цій сфері.

У листопаді 2019 р. Офісом Координатора проєктів ОБСЄ в Україні представлено дослідження «Добробут і безпека жінок. Україна». Серед основних результатів:

- 67% жінок стверджують, що у віці 15 років і старшому вони зазнали психологічного, фізичного, економічного або сексуального насильства з боку партнера або іншої особи.
- 41% опитаних жінок вважають, що, якщо чоловік кривдить свою дружину, то вирішувати ситуацію треба в межах родини.

Лише половина жінок вважає себе певною мірою поінформованою про те, що робити в разі насильства, і менше половини жінок (47%) вважають себе мало поінформованими або такими, що взагалі не знають як діяти в таких ситуаціях [14].

За даними Міністерства соціальної політики України, на кінець 2019 року зафіксовано понад 95 тис. звернень з приводу домашнього насильства, що на 11% більше в порівнянні з аналогічним періодом 2018 року. Кількість звернень, які надійшли від жінок, становить 88,6% [14].

Впродовж березня-квітня 2019 р. консультанти Національної гарячої лінії з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми і гендерної дискримінації ГО «Ла Страда-Україна» провели опитування середпостраждалих/свідків домашнього насильства щодо їхнього досвіду взаємодії з працівниками Національної поліції України. За результатами опитування було виявлено, що майже 89% серед опитаних заявляли в поліцію про факти вчинення домашнього насильства, з них 75% (159 осіб) зверталися за телефоном 102, а 25% подавали письмову заяву. Серед тих осіб, які не зверталися до поліції, 11,5% мотивували це недовірою до поліції, 50% боялися ускладнення ситуації, решта 38,5% навели інші причини, пов'язані переважно з небажанням або недостатньою поінформованістю самих постраждалих [5, с. 48-49].

Переважає більшість жінок, які постраждали від насильства, не повідомляли правоохоронні органи про пережитий ними інцидент фізичного та/або сексуального насильства, тим самим це є головною проблемою безкарності домашнього насильства в нашому суспільстві. Це свідчить про латентність домашнього насильства, що за даною ознакою дуже схоже на ситуацію з кібернасильством.

Якщо розглядати саме поняття домашнього насильства, то відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 01.01.2020 домашнє насильство – це «діяння (дія або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь».

Правопорушником може бути як чоловік, так і жінка, а жертвами найчастіше стають неповнолітні діти, люди похилого віку, інваліди, чоловік або дружина.

Існують декілька факторів виникнення насильства:

1. Економічний (через матеріальне становище родини, особливо, коли в сім'ї є безробітні);

2. Соціальний (суспільство не стає на противагу насильству або іншому приниженню, а інколи навіть підтримує, поширюючи відповідні відео в мережі);

3. Індивідуальний. Залежить від індивідуальних особливостей людини та містить такі аспекти як психологічний (часто постійний свідок насильства вчиняє схожі дії, тобто застосовує фізичну силу особисто) та медичний (наявність в особі алкогольної або наркотичної залежності, тобто здійснення правопорушення напідпитку) [15].

Способи здійснення домашнього насильства також залежать від вище перерахованих факторів. Методів здійснення даного злочину безліч, але основними з них є: обмеження пересування особи, так звана ізоляція; позбавлення можливості людини вільно висловлювати свої думки; психологічний тиск та тримання особи у стресі; возвеличення статусу суб'єкта правопорушення, а також неможливість діяти без його згоди та/або допомоги; тотальний контроль; висміювання в присутності інших людей; погрози; експлуатація та багато іншого [15].

Домашнє насильство поділяється на чотири типи: фізичне насильство, психологічне насильство, економічне насильство та сексуальне насильство.

Фізичне насильство – одна з форм домашнього насильства за якої здійснюються такі дії як штовхання, стусани, побої, обмеження волі, заподіяння смерті, мордування, тобто будь-які фізичні дії людини насильницького характеру.

Психологічне насильство – одна з форм домашнього насильства, виявом якої є залякування, погрожування, приниження, тобто такі дії, що спрямовані на обмеження волевиявлення особи та переслідування.

Економічне насильство – форма домашнього насильства, за якої здійснюється обмеження людини у доступі до сімейного бюджету та використання коштів на свій розсуд, а також недопущення до їжі, житла, примушення до вчинення злочинів.

Сексуальне насильство – одна з форм домашнього насильства, вчинення дій сексуального характеру стосовно особи без наявності її згоди, стосовно дитини або в її присутності та інші правопорушення сексуального характеру [10].

Найнебезпечніше у вчиненні насильства – це систематичність та його наслідки. Говорячи про наслідки домашнього насильства варто зазначити, що найгірший з них це спричинення смерті іншої людини (доведення до самогубства), вбивство, смерть внаслідок отриманих травм тощо). Наслідками подібного правопорушення також є: набуття інвалідності та інших хронічних захворювань; різні психічні розлади, оскільки жертва постійно перебуває під гнітом насильника та у стані стресу; діти та підлітки, що стали свідками насильства в родині можуть відтворювати подібну поведінку батьків у власному житті, вважаючи це нормою.

На сьогодні українське законодавство передбачає певні засоби протидії та запобігання домашнього насильства. Так, відповідно до статті 18 та 19 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» визначені основні завдання та заходи держави у сфері запобігання домашньому насильству. Також згідно зі статтею 173-2 КУпАП передбачено накладання адміністративного стягнення за вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі. Настання правопорушення вважається безпосередньо з початку застосування однієї з форм насильства та продовжується поєднанням декількох форм в сукупності [1].

З огляду на те, що кількість випадків домашнього насильства в Україні за останні роки значно зросла, Кримінальний кодекс України (далі – КК України) було доповнено статтею 126-1 «Домашнє насильство». У статті 126-1 КК України розкривається сут-

ність поняття «домашнє насильство» згідно з якою домашнє насильство – це умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи. Окрім того, в частині 1 статті 91-1 КК України встановлені обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство. Таким чином, суд може притягнути особу, що вчинила домашнє насильство над членами сім'ї вже до кримінальної відповідальності чи покарання передбаченого законодавством. Слід також виокремити, що в санкції ст.126-1 КК України чітко встановлено чотири альтернативних види покарання: громадські роботи, арешт, обмеження або позбавлення волі [2]. При цьому, не передбачено накладання штрафу. Цим самим наголошено на тому, що покарання не має майнового характеру, так як такий вид покарання може негативно позначитись на майнову становищі потерпілої особи, через вплив на сімейний дохід. Таким чином, в національному законодавстві було враховано вимоги ч.2 ст.48 Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (надалі - Конвенція). Відповідно до ч.2 ст.48 Конвенції: «сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб у разі винесення рішення про сплату штрафу належним чином ураху-

валася здатність правопорушника виконати свої фінансові зобов'язання перед жертвою» [4].

Водночас, важливо наголосити на тому, що здійснення заходів щодо запобігання домашньому насильству не є обов'язком лише держави. Так на рівні міжнародного права відповідно до ч.4 ст.12 Конвенції зазначено, що необхідно вживати заходи для заохочення всіх членів суспільства активно сприяти запобіганню всім формам насильства [4]. Якщо провести аналогію з українським законодавством то згідно із ч.6 ст.28 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»: кривдник може бути направлений судом на проходження програми для кривдників на строк від трьох місяців до одного року у випадках, передбачених законодавством. Окрім того відповідно до ч.9 ст.28 Закону: притягнення кривдника до відповідальності за непроходження програми для кривдників не звільняє його від обов'язку пройти таку програму. Відвідування програми кривдник може здійснювати за власною ініціативою на добровільній основі [3].

На нашу думку, є також доцільним проаналізувати поняття «кібернасильство» та «домашнє насильство», шляхом здійснення порівняння спільних та відмінних рис цих понять, адже тенденція підвищення рівня цих правопорушень говорить про схожість передумов їх появи. Пропонуємо здійснити даний аналіз такими критеріями: мета, способи та форми здійснення; особи, до яких застосовується насильство; латентність поняття; місце поняття в системі норм права; засоби протидії та запобігання проявів насильства (див. Таблиця 1).

Таблиця 1

Критерії	Кібернасильство	Домашнє насильство
Мета здійснення	Приниження, залякування та цькування іншої особи	Заподіяння шкоди життю, здоров'ю або обмеження чи позбавлення свободи іншої особи (в тому числі свободи волевиявлення)
Способи здійснення	Використання особистої інформації, анонімні погрози, переслідування, розміщення провокаційних повідомлень у мережі, сексуальні посягання, психологічний тиск на особу.	Обмеження пересування особи; позбавлення можливості людини вільно висловлювати свої думки; психологічний тиск та тримання особи у стресі; тотальний контроль; висміювання в присутності інших людей; погрози.
Форми здійснення	Фізичне та психологічного насильство	Фізичне насильство, психологічне насильство, економічне насильство та сексуальне насильство
Особи, до яких здійснюється насильство	Користувачі соціальних мереж, найчастіше це саме підлітки.	Неповнолітні діти, люди похилого віку, інваліди, чоловік або дружина

Критерії	Кібернасильство	Домашнє насильство
Латентність поняття	Це прихована агресія, за якої поведінка агресора прихована під звичайною бесідою. Відповідно дане явище може проявлятися у формі сарказму, іронії, провокативної поведінки.	Прихованість злочинів, які мали місце в певній родині, але не були зафіксовані правоохоронними органами та не знайшли відображення в офіційних статистичних даних.
Місце поняття в системі норм чинного законодавства	Відсутність визначення даного поняття на рівні національного законодавства, окрім поняття «булінг», передбаченого в КУпАП щодо суб'єктів освітнього процесу.	ЗУ «Про запобігання та протидію домашньому насильству»; КК України та КУпАП.

Таким чином, з аналізу тих характерних ознак, що притаманні кібернасильству та домашньому насильству, можна дійти висновку, що дані поняття мають багато спільних рис. Зокрема: мета, форми, способи здійснення та притаманність латентності поняттям, дозволяє здійснити більш точне дослідження цих понять та встановити взаємозв'язок між ними.

Висновки. Пандемія COVID-19 дійсно залишить помітний слід в житті кожного з нас, адже вона вже вплинула на традиційні для нас сфери діяльності, серед яких освіта, економіка, медицина, тощо. На жаль, під час карантину рівень певних видів правопорушень особливо зріс. Прикладами таких злочинів є кіберзлочинність і безпосередньо правопорушення з приводу домашнього насильства. У межах даного дослідження були розглянуті основні форми прояву цих видів насильства, а також засоби запобігання та

протидії цим правопорушенням у межах національного законодавства. Окрім того, при порівнянні понять вдалось встановити спільні та відмінні риси, зокрема, слід акцентувати увагу на подібності мети, форм та способів здійснення кібернасильства та домашнього насильства. Зважаючи на результати дослідження проблематики даної теми, слід звернути увагу на те, що є нагальна потреба у реформуванні та вдосконаленні певних нормативно-правових актів: Законів України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки в Україні» та «Про запобігання та протидію домашньому насильству в Україні», задля подолання прогалин у законодавстві шляхом нормотворчої діяльності суб'єктів законодавства. Також важливо вжити заходів щодо забезпечення ефективних засад державної політики у сфері запобігання та протидії насильству в Україні не тільки у фізичному, але й у кіберпросторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
4. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>
5. Аносова Ю. В., Капур А., Легенька М. М., Черехапа К. В., Бороздіна К. А., Кривуляк А. О. Моніторинг ситуації реагування системи правосуддя та вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі. 2019.
6. Аркуша Л. І., Мандриченко Ж. В. Загальна характеристика злочинної діяльності в умовах карантину. 2020.
7. Булінг та кібербулінг у підлітковому середовищі. *Статистичні дані щодо булінгу серед підлітків України*. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/bullying-cyberbullying-teens-Ukraine>
8. Ведернікова А. О. Необхідність кримінально-правового регулювання кібербулінгу. *Протидія кіберзагрозам та торгівлі людьми* (26 лист. 2019 р., м. Харків). 2019. С. 42–46.

9. Головка О.М. Інформаційна віктимізація у медіапросторі. *Інформація і право*. 2015. № 3 (15). С. 49-55.
10. Дудоров О.О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України). 2019. 288 с.
11. Лубенець І. Кібернасильство (кібербулінг) серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Jurnalul Juridic National: teore si practica*. Junie, 2016. С. 178–182.
12. Найдьонова Л. А. Кібербулінг або агресія в Інтернеті: способи розпізнання і захист дитини: методичні рекомендації. Вип. 4. Київ, 2011. 34 с.
13. Новіков М. М., Новікова М. М. Теоретико-правовий аспект кібернасильства: поняття та зміст. *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Том 1, № 58. 2021. С. 61–67.
14. Стратегічний план діяльності Міністерства соціальної політики України на 2020 бюджетний рік і два бюджетні періоди, що настають за плановим (2021–2022 роки). Наказ Міністерства соціальної політики № 97 від 07.02.2020. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5641.html?PrintVersion>
15. Філіпєцька Д. С., Фролова Н. В. Психологічні особливості прояву домашнього насильства в умовах пандемії. *Український психолого-педагогічний науковий збірник*. 2020. № 21. С. 85–88.

REFERENCES

1. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon Ukrainy vid 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian]
2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian]
3. Pro zapobihannia ta protydiuu domashnomu nasyilstvu: Zakon Ukrainy vid 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> [in Ukrainian]
4. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasyilstvu stosovno zhinok i domashnomu nasyilstvu ta borotbu iz tsymy yavyshechamy. URL: <https://rm.coe.int/1680462546> [in Ukrainian]
5. Anosova Yu.V., Kapur A., Lehenka M.M., Cherepakha K.V., Borozdina K.A., Kryvuliak A.O. (2019). Monitorynh sytuatsii reahuvannia systemy pravosuddia ta vchynennia domashnoho nasyilstva ta nasyilstva za oznakoiu stati [in Ukrainian]
6. Arkusha L.I., Mandrychenko Zh.V. (2020). Zahalna kharakterystyka zlochynnoi diialnosti v umovakh karantynu [in Ukrainian]
7. Bulinh ta kiberbulinh u pidlitkovomu seredovyschi. Statystychni dani shchodo bulinhu sered pidlitkiv Ukrainy. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/bullying-cyberbylling-teens-Ukraine> [in Ukrainian]
8. Vedernikova A.O. (2019). Neobkhdnist kryminalno-pravovoho rehuliuвання kiberbulinhu. *Protydiia kiberzahrozam ta torhivli liudmy – Countering cyber threats and human trafficking* (26 lyst. 2019 r., m. Kharkiv), 42–46 [in Ukrainian]
9. Holovko O.M. (2015). Informatsiina viktyimizatsiia u mediaprostori. *Informatsiia i pravo – Information and law*, 3 (15), 49–55 [in Ukrainian]
10. Dudorov O.O., Khavroniuk M. I. (2019). Vidpovidalnist za domashnie nasyilstvo i nasyilstvo za oznakoiu stati (naukovo-praktychnyi komentar novel Kryminalnoho kodeksu Ukrainy) [in Ukrainian]
11. Lubenets I. (2016). Kibernasyilstvo (kiberbulinh) sered uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. *Jurnalul Juridic National: teore si practica*. Junie, 2016, 178–182 [in Ukrainian]
12. Naidonova L.A. (2011). Kiberbulinh abo ahresiiia v Interneti: sposoby rozpiznannia i zakhyst dytyny: metodychni rekomendatsii. Vyp. 4. Kyiv [in Ukrainian]
13. Novikov M.M., Novikova M.M. (2021). Teoretyko-pravovi aspekt kibernasyilstva: poniattia ta zmist. *Yurydychnyi visnyk «Povitriane i kosmichne pravo» – Legal Bulletin «Air and Space Law»*, Vol. 1, 58, 61–67 [in Ukrainian]
14. Stratehichni plan diialnosti Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy na 2020 biudzhetyni rik i dva biudzhetni periody, shcho nastaiut za planovym (2021–2022 roky). Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky № 97 vid 07.02.2020. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5641.html?PrintVersion> [in Ukrainian]
15. Filipetska D.S., Frolova N.V. (2020). Psykholohichni osoblyvosti proiavu domashnoho nasyilstva v umovakh pandemii. *Ukrainskyi psykholoho-pedahohichni naukovyi zbirnyk - Ukrainian psychological and pedagogical scientific collection*, № 21, 85–88 [in Ukrainian].

ГОЛОВКО ОЛЬГА

кандидат юридических наук, старший преподаватель кафедры публичного права
Национального технического университета Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»,

ШПАК КРИСТИНА

студентка Национального технического университета Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»,

МИКИТА АНГЕЛИНА

студентка Национального технического университета Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»

ДИНАМИКА ПРАВОНАРУШЕНИЙ ВО ВРЕМЯ ПАНДЕМИИ COVID-19: ДОМАШНЕЕ НАСИЛИЕ И КИБЕР НАСИЛИЕ

В статье исследована негативная динамика правонарушений во время пандемии COVID-19. Примерами таких преступлений является домашнее кибернасилие. Определение понятия домашнего и кибернасилия, а также их сравнение между собой по таким критериям, как: цель, способы, формы, лица, которые осуществляют, латентность и место понятия в системе норм законодательства. Обращается внимание на проблематику возникновения и влияние насилия на жизнедеятельность людей. Исследование лишний раз подчеркивает актуальность осуществления и обеспечения противодействия проявлениям насилия и отмечает основные средства предотвращения насилия в соответствии с национальным законодательством.

Ключевые слова: кибернасилие, домашнее насилие, пандемия COVID-19, нормативно-правовые акты.

GOLOVKO OLGA

PhD in Law, Senior Lecturer at the Department of Public Law
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»,

SHPAK KRYSTINA

Student of the National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»,

MYKYTA ANGELINA

Student of the National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

DYNAMICS OF OFFENSES DURING A PANDEMIC COVID-19: DOMESTIC VIOLENCE AND CYBER VIOLENCE

Problem setting. Conditions created due to quarantine restrictions have made some categories of crimes more common. Some scientists underline that in Ukraine and, in particular, in the world, the following types of crimes related to quarantine restrictions are identified as fraud on the Internet, sale of substandard goods, dissemination of unverified and fake information online, speculation in medical devices, cybercrime aimed at obtaining and disseminating confidential personal data, fraud regarding incomplete or false information about online job, including information on wages, crimes related to drug trafficking, domestic violence and exploitation, theft of food and other necessities, car and burglary.

We propose to consider this negative social dynamics on such offences as cyberbullying and domestic violence. Since the quarantine the number of these acts increased due to the joint long stay in one room and huge involvement in virtual activities online.

Target of research. The main purpose of this study is to generalize the theoretical and legal foundations of the phenomena of cyberbullying and domestic violence. It is also possible to identify the main features and the forms of manifestation of these offences by cooperating and comparing data on violence; and researching ways to prevent and combat these offenses within the framework of national legislation.

Analysis of recent researches and publications. A large number of specialists and scientists in Ukrainian law have studied the concepts of cyberbullying and domestic violence. Among such scientists there are: Anosova Y., Kapur A., Vedernikova A., Golovko O., Dudorov O., Novikova M. and many others.

Article's main body. This study emphasizes the urgency of combating violence, including in cyberspace. In our opinion, the very concept of 'cyberbullying' should be highlighted within this topic. The peculiarity of this type of violence is that it is a symbiosis of physical and psychological violence that threatens the physical, mental health and even the life of a dude and manifests itself in cyberspace. It is important to note that only one of the manifestations of cyberbullying has been reflected in public policy in the field of preventing and combating bullying in the field of education. Another category of offenses exacerbated during the pandemic is domestic violence. The vast majority of victims from this violence did not report their incidents of physical and / or sexual violence to law enforcement, thus being a major problem with impunity for domestic violence in Ukrainian society. In our opinion, it is also appropriate to analyze the concepts of 'cyberbullying' and 'domestic violence' by comparing the common and distinctive features of these concepts, as the trend of increasing the level of these offenses suggests the similarity of the preconditions for their occurrence. According to the scientific results we can conclude that these offenses have many common features. It's possible to realize the common features and preconditions of spreading these types of offenses.

Conclusions and prospects for the development. The COVID-19 pandemic will really leave a noticeable mark in the life of each of us, because it has already affected our traditional areas of activity, including education, economics, medicine, etc. Unfortunately, the level of certain types of offenses increased significantly during quarantine. They include cybercrimes and domestic violence. The research considered the main forms of these types of violence, as well as ways to prevent and combat these offenses by issuing certain norms in national legislation.

Keywords: cyber violence, domestic violence, COVID-19, regulations.

Головко О. М., Шпак К. О., Микита А.А. Динаміка правопорушень під час пандемії COVID-19: домашнє насильство та кібернасильство. *Право та інноваційне суспільство*: електрон. наук. вид. 2021. № 1 (16). URL: http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Golovko_Shpak_Mykyta16.pdf.